

JOK-BLADET

1 - 2002

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2002.04.15)
E-mail: o.bernard@telia.com
Distribution: Göran Lettstrand
JOK:s hemsida: home.swipnet.se/jok

REKORDSTORT INTRESSE FÖR JOK OCH JÄRVAFÄLTETS FÅGLAR

Intresset för fåglarna på norra Järvafältet har nog aldrig varit större än vad det är just denna vår och mängder med kikärustrustade personer har besökt norra Järvafältet för att skåda fågel. Många av dessa är naturligtvis medlemmar i JOK, men de stora flertalet är nog personer med ett allmänt naturintresse som upptäckt att det finns en god chans att uppleva ett relativt stort antal fågelarter på norra Järvafältet. Informationen om detta har man med allra största säkerhet skaffat sig genom att JOK på flera olika sätt (bl.a. via hemsida, anslagstavlor och Järva-exkursioner) försökt och tydligen också lyckats sprida kännedom om fågelfaunan på norra Järvafältet.

Ett exempel på det ökade intresset för Järvafältets fågelfauna är också att de exkursioner som Bengt Sundberg leder, har fått allt större deltagarantal. Den 24/3 deltog 33 personer, vilket är det största antal deltagare som mött upp vid denna typ av exkursion.

Ytterligare exempel på ett ökat intresse för fåglarna på Järvafältet är naturligtvis att antalet medlemmar i JOK under vintern och våren fortsatt att öka.

Medlemsantalets ökning bidrog naturligtvis till att vi den 5/3 slog nytt rekord med 51 deltagare, då det gäller antalet besökande på klubbens innekvällar.

Att antalet medlemmar i JOK ökar är naturligtvis mycket positivt och ytterst värdefullt för att klubben skall kunna verka enligt paragraf 1 i JOK:s stadgar:

"JOK är en ideell sammanslutning, som främst har till ändamål att främja utforskandet och skyddet av Järvafältets fågelfauna".

**FÅGELSKÅDNINGENS
DAG 12/5**
Mer info på sida 18

IGELBÄCKENS DÄMME

Under den gångna vintern och våren kunde vattennivån i Säbysjön hållas på en högre nivå än normalt. Detta trots att vi tappat rejält med vatten genom dämnet, något som definitivt gynnade de övervintrande strömstararna i Igelbäcken.

Orsaken till den mycket goda tillgången på vatten var en rejält regnig höst samt en nederbördsrik vinter.

Under våren dämdes Säbysjöns vattennivå upp till +18,20, vilket är den högsta nivå som uppnåtts sedan dämnet i 30-meterskärret byggts.

Med hjälp av den mycket stora tillgången på vatten hade vi faktiskt kunnat dämna upp Säbysjön till en ännu högre nivå, men om vi genomfört detta, fanns det stor risk för att Säbysjön skapat sig ett nytt och oönskat utlopp via de dåliga och för låga vallarna på Igelbäckens östra sida, nedströms dämnet.

JOK har för lång tid sedan krävt att vallarna skall förstärkas och höjas så att vi kan nyttja dämnet optimalt. En förhoppning är att detta arbete skall utföras i sommar.

ÅRSRAPPORTEN ÅR 2001

I detta utskick medföljer årsrapporten för år 2001, som bl.a. redovisar att det observerades **186 arter** på norra delen av Järvafältet under detta år. Utgör det näst högsta antal som noterats och överträffas endast av år 2000:s smått otroliga artantal - 192.

Positivt för norra Järvafältets fågelfauna under år 2001 var bl.a. att.....

ytterligare en ny art observerades på Järvafältet genom att en **gråspett** upptäcktes vid Håga ruta.

Arten har således äntligen visat sig i vårt område, något som flera av oss väntat på i åtskilliga år.

Gråspett utgör art nr 248 för Järvafältet och art nr 240 för norra Järvafältet.

storlommarna hade ett bra år och av "våra" tre par, två vid Säbysjön och ett vid Översjön, lyckades paret vid Översjön och ett av paren vid Säbysjön att få ungar flygga. Särskilt positivt var det beträffande Översjöparet, eftersom detta inte lyckats med häckningen sedan 1997.

det åter fanns **knölsvansungar vid Säbysjön**. Efter ett år utan någon knölsvansfamilj, var det givetvis glädjande att två par häckade med framgång i Säbysjön under år 2001. En bra fågelsjö skall naturligtvis ha häckande svanar.

årets antal av observationer av **småskrakar** var det största som någonsin noterats.

Negativt för norra Järvafältets fågelfauna under år 2001 var bl.a. att.....

det endast gjordes två fynd av **smådopping**, vilket bör vara ett av de sämsta resultaten i modern tid.

vi tvingas till fortsatt väntan på att **svarthakedoppingarna** skall återvända till Säbysjön? Det är nu ca tio år sedan den senaste häckningen konstaterades vid denna av svarthakedoppingarna tidigare så omtyckta sjö. I början av 1970-talet häckade 10-15 par vid Säbysjön.

det gjordes endast en enda observation av **pilgrimsfalk** i området.

Efter det stora antalet observationer av arten, som gjordes under år 2000, upplevs naturligtvis år 2001:s enda observation som en besvikelse. Varför drog t.ex. inte skrattnåskolonin till sig jagande pilgrimsfalkar i ungefär samma omfattning som under år 2000?

rörhönsen vid Säby strandäng hade ett rekordår. Antalet kullar 3-4 st.

Säby strandängs **skrattnåskoloni** bestod av 2200-2300 par, vilket är fler än någonsin tidigare. Tyvärr blev antalet flygga ungar, relativt antalet häckande par, något färre i jämförelse med de senaste åren.

ett mycket stort antal vadare valde att under hösten rasta på en nyrestaurerad Säby strandäng. Bland annat rastade **större strandpipare**, **småsnäppor** och **spovsnäppor** i ett antal som vi aldrig tidigare varit i närheten av på norra Järvafältet.

områdets första observation av en **rastande myrspov** noterades på Barkarby flygfält.

den första **skärpiplärkan** observerades sedan 1967. Sträckte över Barkarby kyrkby.

det under några april dagar rastade totalt fyra stycken nordsträckande **ringtrastar** på norra Järvafältet. Detta ovanligt stora antal kan jämföras med, att det under hela 1990-talet observerades totalt tre stycken rastande ringtrastar i området.

det för andra året i rad häckade ett **silltrutspär** på en boplatzförm i södra delen av Säbysjön. Liksom under år 2000 lyckades paret ruva fram ungar, men av någon okänd anledning, förmodligen predator, försvann ungarna långt innan de nådde flygg ålder.

Eftersom den aktuella rasen av silltrut klassats som allra mest skyddsvärd av de fåglar som häckar på Järvafältet, är det naturligtvis trist att silltrutarna inte heller i år lyckades få sina ungar flygga.

det inte heller under detta år konstaterades någon **hornugglehäckning** på norra Järvafältet.

det inte observerades någon enda **rosenfink** på norra Järvafältet, vilket förmodligen är första gången sedan arten etablerade sig i vår del av landet.

ÅRSMÖTE 2002

Årsmötet för år 2002, som genomfördes den 5/2, inleddes med att verksamhetsberättelse och kassaredovisning delades ut till de 38 årsmötesdeltagarna.

I verksamhetsberättelsen framgick att JOK under år 2001 har:

bestått av **330 medlemmar**, vilket innebär en ökning med 37 medlemmar under år 2001. (OBS! Under år 2001 utgjorde 50 % av de nya medlemmarna kvinnor).

givit ut 3 nummer av **JOK-bladet**.

informerat om fåglar m.m. genom bl.a. **internet** (JOK:s OBS-sida har haft 47 000 besök sedan starten 1997) samt via anslagstavlor vid Säby gård, 30-meterskärret och Väsby gård.

Presenterat en **Fågelrapport** för år 2000 och en s.k. **Miniförteckning** för år 2001.

fyllt 40 år och firat med **jubileumsfest** på Eggeby gård.

genomfört 4 st **möteskvällar** med totalt 112 deltagare.

genomfört 11 st **exkursioner** med mål utanför Järvafältet (totalt ca 95 deltagare) och 8 st exkursioner på Järvafältet (medelantal ca 15 st deltagare).

arrangerat **Fågelskådningens dag** (ca 100 deltagare) och **Euro-Birdwatch** (ca 30 deltagare).

utfört **vassröjning vid Säby strandäng** (ca 30 deltagare).

ansvarat för **skötsel och reglering av Igelbäckens dämme**.

genomfört den numera traditionella **fågelmatningen** söder om Säbysjön.

haft fortlöpande **kontakter med Järfälla, Sollentuna och Stockholms kommuner**.

som vanligt stått för huvuddelen av **inventeringsinsatserna vid Färnebofjärden** inom Naturskyddsföreningens "Projekt Vitryggig hackspett".

tilldelats **Järfälla kommuns miljöstipendium för år 2001**.

JOK:s ekonomi

Kassaredovisningen visade att JOK:s klubbkassa är i stabilt god form.

Val av styrelse m.m.

I JOK:s styrelse stod fyra styrelsemedlemmar på tur för att avgå alternativt väljas om.

Lars Frankenberg, som var en av dessa, hade av sagt sig omval. Orsaken till att Lars valt att lämna JOK:s styrelse beror inte på någon form av schism, pakt eller oråd. Lars anser emellertid att han har tillräckligt med uppgifter, bl.a. som ordförande i Angarngruppen.

Ett stort tack till Lars som suttit med i JOK:s styrelse under 19 år och varit en klippa i föreningsarbetet, bl.a. genom sin erfarenhet av styrelsearbete hos t.ex. Stockholms Ornitologiska Förening.

Årsmötet valde **Hans Andersson, Olle Bernard och Kjell Yngerskog** till styrelsemedlemmar i 2 år. Samtliga = omval. Dessutom valde årsmötet **Gunilla Hjort** till styrelsemedlem i 2 år (= nyval).

I samband med att Gunilla valdes in i JOK:s styrelse hördes en susning av historiens vingslag vid Väsby gård. Detta orsakat av att Gunilla är den första kvinna som någonsin valts in i JOK:s styrelse.

Valberedningen bestående av Roland Jarvad (sammankallande), Anders Nyberg och Svante Söderholm omvaldes på 1 år.

Även **revisorerna** Lars Imby och Holger Sten-son samt **revisorssuppleanterna** Mikael Bouv-äng och Michael Björklund omvaldes på 1 år.

Medlemsavgift år 2003

Styrelsen föreslog att **medlemsavgiften för år 2003 skall vara 50 kronor**.

Årsmötet godkände förslaget, vilket innebär att JOK lyckats behålla medlemsavgiften på samma nivå sedan 1991.

JOK:s styrelse år 2002

Ordförande
V. ordf. och redaktör
Kassör
Sekreterare
Ledamöter

Stig Holmstedt
Olle Bernard
Göran Lettstrand
Hans Andersson
Clas Cronlund
Gunilla Hjort
Bengt Sundberg
Johan Wallin
Kjell Yngerskog

VASSRÖJNINGEN VID SÄBY STRANDÄNG

Vinterns planerade vassröjning vid Säby strandäng kunde tyvärr inte genomföras i den omfattning som vi brukar klara av. Detta orsakat av den märkliga vintern, med många värmeperioder, som medförde att Säbysjöns is aldrig blev av normal tjocklek. Risken för ofrivilliga bad bedömdes vara alltför överhängande.

Till all lycka så besökte ju vassröjningsmaskinerna strandängen hösten 2001, vilket innebar att huvuddelen av all vass röjdes bort vid detta tillfälle. Dock fanns det vass kvar på flera av de mindre öarna längst ut från strandängen. Dessa yttersta öar är emellertid synnerligen viktiga att få avröjda, eftersom det är just dessa som först brukar attrahera skrattnäsarna för att sätta igång med bobygge.

En dag, då isen äntligen var tillräckligt pålitlig, lyckades emellertid en liten, men kämpastark, grupp JOK-are genomföra en s.k. akutinsats och avlägsna all vass på de aktuella öarna.

EU-BIDRAG TILL SÄBY STRANDÄNG OCH FINNÄNGEN

EU-bidrag har erhållits för skötseln/=betet av Säby strandäng och Finnängen.

De båda strandängarna anses ha särskilt höga biologiska värden, vilket väl främst avser fågelfaunan, och EU-bidraget skall nyttjas för att stimulera det djurbete som erfordras för att underhålla strandängarna och därmed gynna den fågelfauna som kräver betade strandängar.

JOK:s FÅGELMATNING VINTERN 2001-2001

Den traditionella fågelmatningen, som JOK arrangerat söder om Säbysjön allt sedan vintern 1993-94, fungerade även vintern 2001-2002 på ett utomordentligt bra sätt. Många fåglar hämtade förmodligen stora delar av sin vinterföda vid vår matning.

JOK:s fågelmatning uppskattas inte bara av en mängd fåglar utan också av allmänheten, som gärna gör ett stopp för att kolla på de många småfågeln.

Kostnaden för de mesta av de ca 100 kg solrosfrön som gått åt, har hämtats ur JOK:s klubbkassa.

Genom denna insats, och tillsammans med att övriga delar av strandängen var avfräst och mycket väl avbetad, samt att vattennivån i Säbysjön var högre än normalt var förutsättningarna inför våren vid Säby strandäng bättre än någonsin tidigare.

Strandängen med tillhörande öar var nog så nära optimalt bästa skick som man kan önska.

Inför nästa vinter får vi bereda oss på ett tufft jobb på Säby strandäng, eftersom det inte kommer att utföras någon maskinbearbetning kommande höst. Maskiner, som bearbetar Säby strandäng, kan vi påräkna vid i bästa fall vart annat år.

Vi får hoppas på att nästa vinter blir av mera normal typ, med goda isförhållanden, så att JOK kan genomföra den för fågelfaunan så viktiga vassröjningen vid Säby strandäng.

Bidraget skall utgöra en ekonomisk kompensation till djurhållaren, för att denne låter sina betesdjur gå på s.k. dålig betesmark, typ våta strandängar. De sämre betesmarkerna medför att djuren inte når upp till önskad slaktvikt lika snabbt som djur, vilka betar på bra betesmark.

Just betade strandängar är en biotop som minskat i mycket stor omfattning i bl.a. vårt land och alla insatser som bidrar till att bevara denna biotop är därför av synnerligen stort värde.

Många JOK-are, och troligen även flera "icke-medlemmar", har som vanligt på ett värdefullt sätt stöttat matningen med frön, nötter, talg osv.

Tommy Eriksson har liksom i fjol skaffat och bekostat den stora mängd talg, som vi serverat i nätkassar av stål nät.

Till alla Er, som på olika sätt bidragit vid fågelmatningen, vill Hans Andersson och Olle Bernard (ansvariga för matningen) överlämna ett stort tack.

ASTRID LINDGREN KÄMPADE FÖR HANSTA

Astrid Lindgrens bortgång påverkade väl det flesta av oss på något sätt, för det finns väl knappast någon svensk, som inte haft stor behållning av att läsa hennes böcker eller sett filmatiseringen av dessa.

Att Astrid Lindgren också var en kämpe för rättvisa och svensk natur minns nog också de flesta av oss.

Då kampen om att rädda skogsområdet Hansta från en hotande exploatering pågick som allra intensivast i mitten av 1980-talet, intresserade sig även Astrid Lindgren för denna fråga. Några av dem som kämpade starkast för Hans-
tas bevarande hade kontaktat Astrid Lindgren, och eftersom hon tidigare visat intresse för naturfrågor och miljödebatt, hade man åtminstone en liten förhoppning om att kunna engagera henne i debatten och kampen för att rädda Hansta.

Astrid Lindgren visade sig vara positiv till att försöka rädda Hansta och med hennes namn tillfördes debatten en ny och spännande dimension. Varför hon valde att engagera sig i just Hansta, bland alla de frågor som presenterades för henne, har åtminstone jag inte fått någon klarhet i. Vi de tillfällen som hon valde att gå ut i debatt, ställde hon sig ofta på barnens sida och kanske finns det en koppling till att hon önskade ge de

barn, som växte upp i den stora 1970-talsutbyggnaden på Järvafältet en chans, att även i framtiden få möta ett äkta svenskt skogslandskap i deras närhet.

I och med Astrid Lindgrens deltagande i kampen om Hansta beslöt man att döpa ett av Hanstas mera framträdande berg till "Astrid Lindgrens berg".

Vid dopet av detta berg fanns en förhoppning om att Astrid Lindgren skulle närvara, men detta satte tyvärr hälsoskäl stopp för.

I stället kom berget att döpas av Ronja Rövardotter, gestaltad av Hanna Zetterberg. Vid denna tidpunkt var filmen om Ronjas äventyr aktuell, och sagan om hennes äventyr tilldrar sig ju i skogar av den karaktär som finns i Hansta. Att just Ronja, som representant för Astrid Lindgren, döpte berget kändes därför ganska naturligt.

Vid tiden för invigningen av Astrid Lindgrens berg, dvs i mitten av 1980-talet, kändes det som att segern för Hans-
tas bevarande var nära förestående och att politikerna i princip bestämt sig för att inom kort bilda Hansta naturreservat. Nu visade det sig tyvärr att vi jublat en aning för tidigt. Kampen tvingades fortsätta under ytterligare ca 15 år innan målet "Hanstas naturreservat" äntligen uppnåddes.

EU-SKYDD FÖR DELAR AV HANSTA

Under 2001 fick ek- och hassellundarna i Hansta naturreservat förstärkt lagskydd enligt EG:s art- och habitatdirektiv. Området har nämligen av regeringen föreslagits ingå i **Natura 2000** - ett nätverk av värdefulla naturområden som byggs upp inom EU. Syftet är att värna om naturtyper och livsmiljöer (habitat) för de arter som betraktas som skydds-
värda inom gemenskapen.

Sverige måste som medlemsland vidta skydds- och skötselåtgärder för att upprätthålla en "gynnsam bevarandestatus" för sina nära 4000 utpekade områden, så att de angelägna naturtyper och arter som finns där kan bevaras resp. fortleva i livskraftiga bestånd.

Sedan 1 juli 2001 är alla Natura 2000-områden dessutom klassade som riksintresse. Det krävs tillstånd från regeringen om någon vill bedriva verksamhet som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Hanstas fina gamla ekskog ingår i EU-registret under beteckningen "Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ". Karaktärsarter för denna naturtyp är förutom ek och hassel bl a vitsippa, liljekonvalj och lundgröe. Bland jätteekarna i Hansta finns dessutom gott om död ved och en ovanligt stor rikedom av olika svamp-, lav- och insektsarter.

Sjungande mindre flugsnappare observerades här år 2000 och Järvafältets nötkråkor provianter sedan länge i hasselbestånden. Stenknäck och olika hackspettar ses även ofta här.

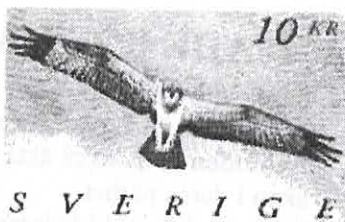
Hjälp gärna till att hålla ett extra öga på fågelfaunan i Hanstas Natura 2000-område!

För övrigt kan noteras att ett antal individer av *större vattensalamander*, en art som är skyddsvärd i EU-perspektiv, i höstas påträffades i Hansta, i diket mitt i motorcrossbanan (!) Närmare undersökningar av salamandrarnas utbredning i Hansta kommer nu att göras av Stockholms miljöförvaltning.

Gunilla Hjorth

Innekväll 5/2

Efter årsmötesförhandlingarna bjöd **Mikael Hake**, zoolog med Grimso forskningsstation som bas, på ett synnerligen intressant föredrag på temat "Ett år i fiskgjusens liv".

Artens status

I mitten av 1990-talet beräknades det svenska beståndet till 3400 - 4100 par, vilket utgör drygt 40% av det totala europeiska beståndet. Fiskgjusen är därmed en art som vi internationellt sett har ett stort ansvar för.

Tyvärr har arten under de senaste åren visat en tendens till att minska i vissa delar av vårt land, vilket bl.a. märkts vid Dalälven, Färnebofjärden, där antalet par märkbart minskat.

Här följer några s.k. axplock från föredraget om fiskgjusarna.

Sändarmärkta fiskgjusar

En stor mängd ny och intressant fakta om fiskgjusarna har erhållits genom att sändarmärka några av dessa. Förutom att man bl.a. kompletterat tidigare rön, angående fiskgjusens flyttning och övervintringsplatser, har man även förbättrat kunskaperna om fiskgjusarnas uppträdande vid häckningsplatserna. Detta gällande storlek på revir, avstånd till fiskesjöar osv.

Genom sändarmärkning och satellitspaning har man t.ex. noterat att honorna, efter avslutat häckningsbestyren vid boplatsen, inte direkt flyttar söderut till Afrika. Några honor har i stället valt att flytta åtskilliga mil i "fel" riktning. En hona flög t.ex. till Kasackstan, där hon uppehöll sig under flera veckor för att äta upp sig inför den stora flytten till Afrika.

Att honorna valde att söka sig till dessa områden, som ibland låg mycket långt borta från den rakaste vägen till övervintringsplatserna i Väst-Afrika, beror med stor sannolikhet på att honorna fötts i detta område och som ungfågel funnit sin första favoritfiskeplats här. En plats som de mycket gärna tycks återvända till.

Deras förmåga att orientera sig tillbaka till dessa platser och därifrån vidare till övervintringsplatserna imponerar.

Att utrusta en adult fiskgjuse med sändare kräver sina knep. Mikael och hans kamrater valde att spänna upp ett stort fångstnät nära boplatsen och bakom nätet placerades en uppstoppad duvhök/alternativt duvhöksattrapp.

För fiskgjusen var detta tydligen något av det värsta som kunde hända och med hjälp av en videofilm visade Mikael att fiskgjusens attack mot den "konstgjorda" duvhöken var minst sagt kraftig. Attacken avbröts abrupt för fiskgjusens del, då den fastnade i nätet.

Predatorer

Fiskgjusen står relativt högt upp i den s.k. näringskedjan och drabbas inte i någon högre grad av predatorer. Förutom duvhök är det troligen bara berguv som utgör ett bekymmer för fiskgjusarna. Sannolikt tar berguvar fiskgjuseungar innan de blivit flygga och lämnat boet.

Bobygge med komplikationer

Fiskgjusehanen står för i princip allt bobygge och honan medverkar endast till att putsa till själva bobalen. Vid ett tillfälle observerade Mikael Hake hur en hane anlände till boet med en gren som var alldeles för stor för att passa in i bygget. Hanen kämpade tappert med att på något smart sätt ändå kunna nyttja grenen, men lyckades inte finna på någon tillräckligt bra lösning. Till slut lade han den långa grenen tvärs över boet och satte sig på bokanten för att som det tycktes fundera på saken. Fiskgjusehonan iakttog hela tiden hanens ansträngningar, och om man förmänskligar situationen, såg det ut som om paret varit på IKEA och inhandlat en möbel som nu skulle monteras. Scenen utgjordes av en förtvivlad make, en övervakande maka, en mängd lösa möbeldetaljer och en inte alltför glasklar montageanvisning.

Allmänt - bobygge m.m.

Allmänheten visar ofta ett mycket stort intresse för fiskgjusar. Förmodligen för att arten är relativt lätt att känna igen, bl.a. genom sitt uppträdande. Detta gör arten intressant i t.ex. miljödebatten.

Mötesdeltagarna visade också verkligt stort intresse för fiskgjusarna, vilket medförde att Mikael fick rejält många frågor.

En av dessa gällde hur man skulle bygga och placera ut ett fiskgjusebo på norra Järvafältet. Tyvärr verkar ett bobygge kräva relativt stora insatser. Ett rejält stort bo erfordras och detta kan alternativt byggas direkt upp i t.ex. utvalt träd eller på marken för att sedan lyftas upp och förankras.

Lämpligt boetrad skall var högst i området, alternativt fristående, så att gjusarna kan flyga in till boet utan bekymmer med tanke på vindriktning.

Vintern 1992-93 byggde JOK ett fiskgjusebo högst uppe i en tall några hundra meter öster om Säbysjön, men boet har tyvärr aldrig nyttjats av gjusarna.

På en fråga, angående fiskgjusarnas störningskänslighet, ansåg Mikael bl.a. att lågflygande flygplan, något som vi ju har mycket gott om på norra Järva, kan utgöra en störningsfaktor för häckande fiskgjusar.

Innekväll 5/3

Vid vinterns sista innekväll visade **Lasse Imby** bilder och berättade om en nyligen genomförd resa till **Uganda**.

Vid denna innekväll mötte ett rekordstort antal medlemmar upp, och efter flera försök till folkräkning, enades räknemästarna om att det nya publikrekordet för JOK:s innekvällar numera lyder på **51 deltagare**. Föregående rekord var 42 deltagare.

Om det var Lasse, Uganda, sämre än vanligt på TV eller något annat som skapade det nya rekordet, är för närvarande under utredning.

Uganda, republik i Östafrika (20,6 milj. inv.), beläget vid och alldeles norr om ekvatorn, nordväst om Victoriasjön, genomgick en sorglig och brutal nedgång nationellt sätt under 1970-talet. Då utvecklade diktatorn Idi Amin, med armén som redskap, en blodig terror som bl.a. riktades mot Ugandas kristna. Ekonomin bröt samman när tiotusentals asiater utvisades.

Man räknar med att ca 1 miljon människor föll offer för våldet och inbördesstriderna i Uganda under 1970- och 80-talen och landet lider fortfarande av dessa problem och utgör numera förmodligen ett av de fattigaste länderna i Afrika.

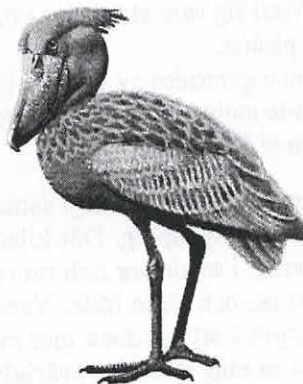
Att resa till Uganda och ge sig ut för att skåda fågel är, vad man inser efter Lasses föredrag, inte någon vanlig söndagstripp.

Pga av berättigad oro för rebellstyrkor, rånare osv var gruppen som Lasse ingick i övervakad av beväpnade vakter under delar av sin vistelse i landet.

Nu fanns det även andra oroselement som skådargruppen hade att kämpa mot. T.ex. arméer av bitvilliga myror och tse-tseflugor.

Förutsättningarna till att skåda fågel i Uganda var trots ovan nämnda störningar mycket goda eftersom det har observerats drygt 1 000 arter i landet. Lasses grupp lyckades se 580 av dessa under två och en halv vecka. Inte så illa jobbat.

Den definitiva s.k. "målfågeln" för exkursionen var den välkända men svårsedda arten **träskonäbb**. Svårsedd pga av att antalet individer av arten är relativt litet och att fågeln lever ute i stora och synnerligen svårskådade träskområden. Gruppen lyckades dock se denna märkliga fågel vid några få tillfällen.

Träskonäbb

Bland övriga fågelarter som sågs fanns **helig ibis, sadelstork, fiskörn, örongam, rödvingad vadarsvala, saxnäbb** och **karminbiätare**.

Resans höjdpunkt tycks för de flesta av deltagarna märkligt nog inte utgjorts av upptäckten av någon sällsynt fågel. Träskonäbben i all ära. Det mest imponerande och minnesvärda var nog mötet med **bergsgorillorna**. Att få möta dessa nästan mänskliga varelser och detta på deras hemmaplan blev säkert ett s.k. minne för livet.

Då det gäller fotoutrustning har nog Lasse sällan satt så stort värde på sitt teleobjektiv, som då han skulle plåta en skräckinjagande monster-spindel, som embarkerat toaletten i ett av de hotellrum som man nyttjade under resan. Spindeln inbjöd inte direkt till att krypa ned på knä för att ta några extrema närbilder.

Förutom Lasse deltog ytterligare två JOK-are, Jan-Olof Hedin och Donald Rhen, på Uganda-resan

TACK FÖR INNEKVÄLLAR

Genom JOK-bladet vill många mötesdeltagare tacka **Göran Lettstrand** för hans mycket uppskattade och strävsamma jobb med att fixa kaffet vid innekvällarna. Lika suveränt bra som vanligt och vad vore en innekväll utan fika och tillhörande kamratsnack.

Ett tack även till **Rikard Dahlén** för att ha fixat möteslokalen, som vi även nyttjat vid våra styrelsemöten, och till **Bengt Sundberg** som ansvarat för lokalen under möteskvällarna.

Nyårsplock 6/1 2002

Deltagare: Kjell Yngerskog, Kjell Bergman, Stig Holmstedt, Bengt o. Maud Salomonsson, Stefan Andersson, Daniel Dagnäs, Anders Lindberg, Ulf Broberg, Anders Sennmalm, Magnus Säljö, Svante Söderholm, Bo Ericsson, Rune Larsson och Lars Frankenberg.

Det har nästan blivit tradition att JOK plockar in nyårskryssen i Nyköping-Oxelösundstrakten, som har visat sig vara ett artrikt område vid den här tiden på året.

Exkursionen gynnades av ganska bra väder, det utlovade moln- och nederbördsområdet kom inte förrän vi åkte hem.

Första stoppet var som vanligt sankmarken vid reningsverket i Nyköping. Där kilade en gärdsmyg omkring i snödrivor och tuvor framför fötterna på oss och sökte föda. Vattenrallarna (enligt uppgift 4 st) var dock mer svårflörtade och endast en sågs med viss svårighet. Ett enstaka pling från skägges hördes i vassen intill. I det närliggande villaområdet fanns bofink och sidensvans. En siska, som misstänktes för att vara snösiska fick släppas i brist på bevis. Trutflocken på isen i hamninloppet innehöll ingen arktisk raritet, bara grå- och havstrutar.

Det trevliga fiskeläget Hummelvik sydväst om Oxelösund bjöd på salskrake (fyra hanar), en småskrake, en rejäl flock storskrakar, två havsörnar, några skäggdoppingar, alfågel, tobis och ett tungt januarikryss i form av en ejder (åda) samt givetvis de allestädes närvarande stor-skarvarna.

Sothöns, vigg och knipor fanns också i betydande antal. En strömstare sprang i vattenlinjen på ett helt nedisat skär flera hundra meter ut i havet. Den som ännu inte varit på denna plats rekommenderas att gå ut på udden strax syd byn för att spana och njuta av utsikten över havet mot Hävrings fyr.

På återvägen, ett par km väst om Hummelvik,

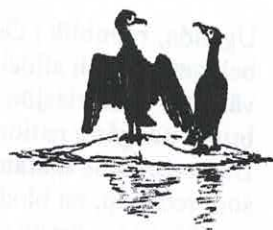
stannade vi till en bra stund för att titta närmare på en varfågel, som såg påfallande ljus ut. Det spekulerades i stäppvarfågel. Fågeln fotograferades för närmare utredning.

Resan gick vidare mot Femöre och Ljungholmen omedelbart syd Oxelösund. Här visade sig ytterligare en havsörn samt vigg, knipor, sothöns och en smådopping.

Dagen avslutades på soptippen i Nyköping med en enorm trutflock, ett antal ormråkar och ett dussintal storar.

Summeringen av dagens observationer gav hela 55 arter.

Lars Frankenberg

KONSTANT BOSTADSBRIST

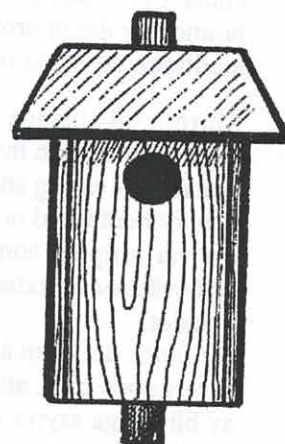
”Vissa forskare har uppskattat att ända till hälften av alla svartvita flugsnappare som ett visst år återkommit till sina häckplatser efter att ha överlevt vintern och flyttningsresorna, överhuvudtaget inte häckar, framför allt beroende på bostadsbrist”.

Källa: ”Flugsnapparens vita fläckar – Forskningsnytt från djurens liv i svensk natur”. Staffan Ulfstrand, 2000.

Enligt ”Svensk fågelatlas” finns det 1 000 000 – 2 000 000 par häckande svartvita flugsnappare i vårt land.

Med hänvisning till citatet i inledningen, skulle således ett antal, motsvarande hälften av de häckande svartvita flugsnapparna (ca 500 000 – 1 000 000), inte kunna häcka beroende på främst bostadsbrist.

Vilken fullständig olycka för en flugsnappare, som lyckats klara av den farofyllda och mödosamma flyttningen tur och retur till tropiska Västafrika, att inte få häcka på grund av att tillgången på bohål och fågelholkar är alldeles för dålig. Behovet av fågelholkar är uppenbarligen ofantligt stort.

EARLY WARNING /JOK-RES/ EARLY WARNING

Island

10-12 dagar slutet av juni - början av juli år 2003.

Vi reser runt ön i hyrbilar och besöker bland annat sådana höjdarområden som Snaefellsness, Flatey i Breidafjörður, Myvatn, Melrakkasletta längst uppe i nordost, de stora storlabbkolonierna i söder samt Vestmannaeyjar.

Eftersom detaljplaneringen inte framskridit så långt kan ännu inget pris anges, men beroende på om exkursionsledaren kan få ordentliga rabatter på bilarna genom sina kontakter och hur mycket vi tältar kan det komma att hamna på mellan 8.000 och 10.000 kr.

Intresseanmälan snarast till Stig Holmstedt, tel 08/ 25 17 90.

Namibia - Botswana - Kapområdet i Sydafrika **21 dagar, preliminärt 30/10 - 20/11 2003.**

Åter dags för en stor-resa, denna gång till södra Afrika, i november då våren börjar på allvar därnere och skådandet är som bäst.

Vi börjar med en rundtur på 15 dagar i Namibia med besök bl a vid kusten kring Walvis Bay (med myriader av vadare och annan vattenfågel), den superba Etosha nationalpark (där det bl a är gott om noshörning, elefant, lejon och cheetah) samt flera fina fågel- och storviltområden i Caprivi strip, den smala remsa tillhörande Namibia som skjuter in åt öster mellan Angola/Zimbabwe och Botswana. Vi tillbringar också några dagar i Shakawe camp vid den legendariska Okavango-floden i Botswana.

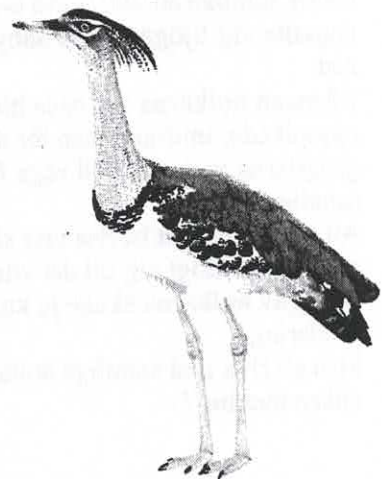
Sedan avslutar vi med fem dagar i Kap-området i Syd-afrika bland en mängd endemer samt förhoppningsvis med en rejäl pelagisk båttur med stora möjligheter att se bl a fem arter albatrosser.

En proffsig svensk guide kommer att anlitas på liknande villkor som de som tillämpades för resan till Costa Rica.

Priset är ännu inte klart, men du som anmäler dig bör vara beredd på att det kan hamna på uppemot 25.000 kr + mat.

Det finns redan ett större antal intresseanmälningar, men ytterligare sådana mottages gärna. Processen blir sedan att alla intresseanmälda i höst eller vinter får ett mer definitivt prospekt varefter principen först till kvarn gäller för den slutliga anmälan. Gruppstorlek sannolikt maximalt 14 personer.

Intresseanmälningar snarast till Stig Holmstedt, tel 08/ 25 17 90.

JOK-RES

Under en längre period arrangerades inga utlandsresor i JOK: regi men 1996 återupptogs denna verksamhet.

Sedan återstarten har intresset för JOK:s utlandsresor varit stort och följande resor har genomförts:

1996 – Slovakien/Ungern

1997 – Polen

1998 – Spanien

1999 – Kanada

2000 – Estland

2001 – Costa Rica

2002 – Turkiet (genomförs i juni)

2003 – Island och Namibia (planerade resor)

MINKFÅNGST

Under den gångna jaktsäsongen på mink lyckades Järfälla kommuns viltvårdare fånga 6 st minkar vid Säbysjön och 30-meterskärret.

Antalet är klart färre jämfört med de senaste åren, vilket skulle kunna tolkas som att minkarna i området har minskat. Tyvärr är nog fallet inte detta.

Orsaken till det mindre antalet fångade minkar beror nog mest på att Kalle Fihlén, den viltvårdare som engagerat sig i minkjakten, varit justerad och därför oförmögen att utföra sin viktiga naturvårdsinsats på önskvärt sätt.

Intresset för den här jakten uppfattas vara relativt svagt bland jägarna och någon ersättare för en skadad Kalle lyckades man inte skaka fram.

Detta avslöjar tyvärr hur känslig situationen är beträffande områdets minkfångst, eftersom endast en enda person ansvarar för den för fågelfaunan så otroligt viktiga kampen mot minkarna.

För att säkerställa den viktiga minkfångsten, som genomförs med fällor, blir det kanske nödvändigt att JOK arbetar mer aktivt med detta problem.

Om någon/några av Er kan tänka sig att delta i arbetet med att minska minkproblemet går det bra att intresseanmäla sig till Olle B (08-580 37 257).

SABOTAGE AV KNIPHOLKAR

Under sommaren 2001 revs 6-8 st knipholkar, uppsatta vid Sjögärdet på Säbysjöns östra sida, ned.

Eftersom holkarna var både högt och rejält uppspikade, undrade man för det första hur gangsterna hade gått till väga för att få ner samtliga holkar.

Att någon, för att bevisa visa sin spänst och styrka, ansträngt sig till det yttersta för att riva ner en av holkarna skulle ju kunna utgöra en förklaring.

Men att riva ned samtliga holkar och till vilken mening?

Under hösten upptäcktes en stege liggande i vattnet vid Sjögärdet, vilket ger en förklaring till hur gangsterna gått till väga för att få ned de av JOK uppsatta holkarna.

Följande frågor återstår dock:
Varför revs holkarna ner och av vilka?

Vad finns det för svar på detta?
Är det några typer som inte gillar fåglar, och i synnerhet inte knipor, eller är det så otroligt att det finns några ointelligenta varelser som inte gillar JOK och JOK-are?

ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS VARMT VÄLKOMNA TILL JOK

Fredrik Ahlman, Sollentuna
Daniel Andersson, Spånga
Harald Ehrenborg, Saltsjöbaden
Tord Gräntz, Ösmo
Sanja Gustafsson, Nynäshamn
Thord Holst, Sollentuna
Per Jakobsson, Solna
Anna-Lena Jonsberg, Sollentuna
Rune Larsson, Sollentuna

Rolf Nordling, Sollentuna
Elisabet Nylén Rogert, Sundbyberg
Bert O Persson, Spånga
Tom Sandström, Bålsta
Paolo Sangregorio, Åkersberga
Anders Sennmalm, Järfälla
Ingemar Svedin, Stockholm
Anders Westerberg, Järfälla
Lena-Britt Wärdenius, Sollentuna

VÄRSTINGTOPPEN

Under vinterhalvåret noterades inga större förändringar på Värstingtoppen. I slutet av mars glädde dock en observation av kungsörn framför allt **Anders Wahlstedt** och **Kjell Bergman**.

En för många betydligt mer anmärkningsvärd förändring skapades av **Tommy Eriksson**, en av JOK:s yngre talanger (50K+), som gjort en minst sagt dramatiskt entré på Värstingtoppen. Från att ha varit i princip nollställd har Tommy, efter det att han äntligen hittat manualen till sin miniräknare, lyckats räkna ut att han obsat 199 arter på norra Järvafältet. En prestation som gör att han blir en allvarlig konkurrent om titeln "Årets rockie" på norra Järva.

Värstingtoppens utseende den 15/4 år 2002

Olle Bernard	216 arter – senaste Järva X:	Småskrake	2001-09-25
"Matte" Weiland	214 arter – senaste Järva X:	Taigasångare	2000-09-30
Johan Wallin	211 arter – senaste Järva X:	Taigasångare	2000-09-30
"Rulle" Jarvad	208 arter – senaste Järva X:	Bändelkorsnäbb	2001-09-15
"Micke" Björklund	205 arter – senaste Järva X:	Smalnäbbad sim	2000-06-27
Anders Wahlstedt	201 arter – senaste Järva X:	Kungsörn	2002-03-30
Roland Sjöquist	199 arter – senaste Järva X:	Biätare	2000-08-05
Tommy Eriksson	199 arter – senaste Järva X:	Gråhakedopping	2001-04-21
Anders Nyberg	198 arter – senaste Järva X:	Smalnäbbad sim	2000-06-28
"Classe" Cronlund	198 arter – senaste Järva X:	Myrspov	2001-08-12
Holger Stenson	196 arter – senaste Järva X:	Svarttärna	1999-05-05
Rolf Käsjo	195 arter – senaste Järva X:	Småskrake	2001-10-20
Svante Söderholm	193 arter – senaste Järva X:	Ringtrast	2001-04-15
Kjell Bergman	193 arter – senaste Järva X:	Kungsörn	2002-03-30
Gustaf Gidlund	191 arter – senaste Järva X:	Sommargylling	2000-06-04

CHAMPION 2001

Redaktörn's välkända blygsel gör det otroligt svårt och jobbigt att meddela följande fakta: **Champion för år 2001 blev Olle Bernard** som lyckades observera 173 arter på norra Järvafältet. Innebär sannolikt nytt individuellt artrekord för detta område.

LILLA BERGSPRISET ÅR 2002

Vinnare av det "Lilla Bergspriset" (dvs först med 50 årsarter på norra Järva) blev **Roland "Rulle" Jarvad**. Detta efter en ganska hård kamp med framför allt **Kjell Bergman**. Art nummer 50 och s.k. avgörande matchboll för "Rulle" blev en kattuggla vid Lilla Viby.

STORT GRATTIS till "Rulle", som fick kämpa ända fram till den 27/1, pga en minst sagt artfattig vinter, innan han kunde luta sig tillbaka och lägga in segerprillan.

BERGSPRISET ÅR 2002

Den 10/4 togs det eftertraktade **Bergspriset** (dvs först med 100 årsarter på norra Järva) hem av en av områdets verkliga giganter. En råka över Säby strandäng bidrog till att **Olle B stod som årets vinnare av Bergspriset**. Detta efter hård konkurrens med framför allt "Rulle Rival", alias Roland Jarvad, som kämpade likt ett lejon ända in på mållinjen. Visserligen som ett ganska tamt och morgontrött lejon, men kämpade gjorde han i alla fall.

Det ryktas att.....

JOK under fjolåret tycks ha arrangerat en överraskande populär studiecirkel som behandlat "Vätterns skjutfält". Mycket stort deltagarantal noterades i synnerhet vid de studieresor som genomfördes till såväl Hästholmens skjutfält på Vätterns östra sida, som till Kråks skjutfält på sjöns västra sida.

Förutom att studera skjutfältens historia och den militära verksamheten, hann de flesta med att glädja sig åt lokalernas något udda fågelarter – sammetshätta och piparsnäppa.

Lasse Imby krävt att få framföra ett genmäle i JOK-bladet gällande förra sommarens blöta aktivitet vid Hästholmens skjutfält.

Lasse vill gärna informera, att de allra flesta tydligen missat hans dödsföraktande och uppoffrande räddningsarbete, när han djärvt simmade fram i det dyga diket för att rädda flera skådare, däribland även några JOK-are, från en kvalfylld drunkningsdöd.

Om detta är den sanna versionen av den dramatiska händelsen vid Hästholmen förväntar vi oss att Lasse inom kort visar upp den Carnegie-medalj, som brukar tilldelas alla efter sjöräddningsaktioner av det heroiska slag som Lasse gärna vill tro att han genomfört.

många JOK-are, däribland flera styrelsemedlemmar, kände sig manade att ställa upp vid höstens stora fältslag på **Kråks skjutfält**.

Det historiska slaget, som den 21/11 stod mellan den svenska skådarkårens fotarmé och Västergötlands pansardivision, vanns av oss skådare. Då striderna avblästes visade det sig att den dramatiska kampen mot tanksen avgjorts i slutminuterna till skådarnas fördel.

Med tanksens kanonrör pekande mot oss obehäpnade skådare svindlade tankarna iväg till de klassiska bilderna av den tappre kinesen som stoppade tanksen på Fridens torg i Peking. Segertrofén utgjordes av Sveriges första piparsnäppa.

en av de mycket få JOK-are som vintertid och vid sträng kyla envisas med att skåda barhuvad är **Michel Goiny**. Att Michel forskar på Karolinska Institutet, och detta på hjärnan, är kanske därför en aning svårt att förstå.

Förmodligen nyttjar Michel sig själv som försökskanin i ett projekt som undersöker hur människohjärnan klarar av att bygga upp ett självförsvar mot köldskador.

Göran Frisk är en riktig toppengrabb.

Åtminstone var han det, då han den 6/1 besteg Kilimandjaro, +5895 meter över havet.

Att Göran kunde fixa detta toppenjobb berodde uteslutande på all den grundträning han skaffat sig vid Älgkärstoppen, +48 meter över havet.

man i JOK:s programblad kunnat läsa att **Lasse Imby** skulle vara JOK:s svar på David Attenborough. Men detta måste det väl ändå vara en total missuppfattning. För nog är det väl ändå så, att det är David Attenborough som är BBC:s svar på JOK:s egne och världsunike Lasse.

Jan-Olov "Hedis" Hedin, Lasse Imby och Donald Rhen inför sin resa till Uganda pluggade in landets nationalsång. Detta för att försöka imponera och ställa sig in hos landets urbefolkning. Den chock som emellertid drabbade dessa arma människor, när "Hedis", Lasse och Donald unisont stämde upp med "U ganda, U fria ...", fick förmodligen flertalet av de mörkhyade att kraftigt blekna.

Johan Wallin, i samband med kommersen av JOK-tröjor, på kort tid utvecklats till en otroligt durkdriven säljare. För att öka köplusten överraskade Johan med att ibland komplettera tröjpaketet med klädesdetaljer utplockade ur sitt privata sortiment. Detta som en form av lockvara och köpbonus.

En av de köpare som erhöll bonus var **Mikael Frost**, som därmed fick överta Johans handskar, samtidigt som Johan barhjänt fortsatte att skåda efter en icke närvarande vitvingad trut vid ett småblåsigt Kalmarsand.

Om Johan får lust att gräva ner sina optiska fiberkablar för gott, spår JOK-bladet att han har en strålande framtid som försäljare.

JOK:s Finansavdelning tipsar:

Om du äger några HM-aktier, bör du sälja av dessa så fort som Johan på allvar ger sig in i konfektionsbranschen.

Järven under senaste åren etablerat sig i skogsområden i mellersta Norrland. Därför är det väl inte längre en utopi, att någon JOK-are upptäcker en järv där den verkligen borde höra hemma, dvs på **JÄRVafältet**.

orsaken till att årets vassröjning på Säby strandäng ställdes in, berodde på att **JOK:s vinterbardarklubb** inte hade möjlighet att ta emot några nya medlemmar.

Göran Lettstrand mobbats av sin arbetsgivare Sveriges Television. Om detta råder det väl knappast någon tvekan, eftersom man tvångskommenderat honom, att under två helger arbeta med kvartsfinaler av den Svenska Melodifestivalen. Och detta sannolikt dessutom utan att utrusta honom med hörselskydd. Att tvingas genomlida så mycket "olåt" skulle definitivt knäcka även den mest tondöve och därför klassas som mobbning av allra högsta grad. För att återställa Göran till normalt skick, bör SVT självklart bekosta honom en månads lång rehabilitering, med mycket skön fågelsång, på någon vacker plats som t.ex. norra Järva.

ljudbandet, då Radio Vinyl en tidig morgon ringde och väckte och grattade **Björn Weiland** på hans 50-årsdag, finns till försäljning. Detta dock endast på JOK:s svarta marknad och naturligtvis till högstbjudande.

På den unika inspelningen kan man höra hur radioprataren försökte lura ut Björne för att kryssa en **murkrypare** som nyligen upptäckts vid Riksmuséet. Björne gick tyvärr inte på denna "luring", vilket betydde att de morgonpigga och förväntansfulla JOK-are, som förmodligen sökt sig till "Riks" för att kolla in en yrvaken och kryssglad Björne, fick vända hemåt med oöppnad skumpa.

PS. På det fantastiska bandet finns även ett avsnitt där radioprataren och Björne ingående behandlar för Järvafältet helt främmande arter som t.ex. **rugguggla**.

ordförande "Stickan" Holmstedt missade JOK:s årsmöte pga av han drabbades av en utlandsresa till varmare land. Till sitt försvar vill "Stickan" anmäla, att det var första gången på 30 år, som han missat ett årsmöte.

Föreningens medlemmar förväntar sig naturligtvis att den nya styrelsen genast tar i tu med "Stickans" problem, så att han inte går ner sig ännu djupare det s.k. ordförandeträsket och fastnar i en trend som medför att han även i framtiden missar vart trettionde årsmöte.

Rikard Dahlén intensifierat kampen med att byta namn på Järvafältets bästa sträckskådningslokal. Genom att sätta upp nya vägningspilar, där han bytt ut **Älgkärrstippen** mot **Älgkärrstoppen**, inleder han på allvar en strävan om att ersätta det inte alltid så skönt klingande ordet tipp med det betydligt trevligare ordet topp.

Söderhamns kommun äntligen upptäckt det som JOK, Järfälla kommun och inte minst mängder av våtmarksfåglar redan gjorde i mitten av 1990-talet. Dvs att **Arne Lindings** arbete, med sina egenhändigt konstruerade specialmaskiner, utgör en naturvårdsinsats av allra yppersta klass. Därför är det extra trevligt att notera att Arne Linding och hans våtmarksrestaureringsföretag erhöll **Söderhamns kommuns Naturvårdspris för år 2001**. Förhoppningsvis stimulerar detta pris till nya konstruktioner av ännu fler märkliga maskiner, med vars hjälp han kan restaurera och skapa mängder av värdefulla våtmarker.

Bosse Hallman under den gångna vintern gjorde ett antal utflykter till Södermanland, pga att han förmodligen förläskat sig i det sörmländska landskapets vinterdvala. Främst var det nog de stora ödsliga vidderna, utan störande inslag av den allra minsta jaktfalk, som lockade. Med facit i hand vet vi nu, att när Bosse förväntade sig att få se en jaktfalk på Mörkö, befann sig en sådan i Nyköping. Och då Bosse chansade på att åka till Nyköping, då var jaktfalken naturligtvis på ??????. Rätt svar vinner en tvåveckors fotvandring på Mörkö.

Tack vare Bosses bravader har kunskapen om fåglars namn ökat. Tidigare har man ansett att jaktfalken fått sitt namn pga dess skicklighet som jägare, men nu vet vi att den troligen fått sitt namn för att den är så svår att jaga. Åtminstone för kryssjägare av Bosses kaliber. PS. Den 6:e resan gav äntligen ett positivt resultat och med en nykryssad Bosse fick även denna lilla saga ett lyckligt slut.

ytterligare en JOK:are, denna gång **Håkan Agvald** från Vällingby, lyckats vinna ett av radioprogrammet "Naturmorgons" bokpriser.

JOK-bladet fördjupat sig i följande för många väsentliga fråga:

Hur kan det komma sig att **Lasse Imby** varit bildvisare vid samtliga innekvällar, som besökts av fler än 40 medlemmar?

Genom en enkät till Lasses allra närmaste vänner (?) har JOK-bladet erhållit ett hundra procentigt entydigt svar, som därför får anses vara så nära sanningen som man över huvud taget kan komma.

Svaret var tämligen givet. Det är helt enkelt den s.k. **slumpen** som slagit till.

Dessutom var det vid samtliga tillfällen sämre program än vanligt på TV.

De som studerat SOF:s årsrapport för år 2000 har kanske upptäckt att **JOK-bladets redaktör** tydligen observerat en **biätare** vid Älgkärrstippen. Detta måste, hur tungt det än är, tyvärr kraftigt dementeras.

Det som är skrivet brukar väl alltid vara sant, men tyvärr definitivt inte denna gång.

Däremot är ju allt det som skrivs i JOK-bladet alltid så sant som det är sagt.

T.o.m. ryktasspalten bjuder på en sanningshalt som nog överraskar de flesta. Visserligen kan sanningen vid något enstaka tillfälle vara en aning vinklad och tillspetsad, vilket i dessa enskilda fall krävt ett kraftfullt avsteg från redaktörns normalt seriöst faktainriktade sida.

Vad gör man inte för att tillfredsställa en ryktass-törstande läsekrets?

PS. Att **Roland Sjöquist** såg en biätare vid Älgkärrstippen är däremot alldeles, alldeles sant.

"Micke" Bergman funderar på att starta en saneringsfirma som skall bekämpa ohyra. Specialitet blir insekter typ **kackerlackor**, och dessa kommer att avlägsnas utan att man nyttjar kemiska medel.

Vilken metod kör då "Micke" med?

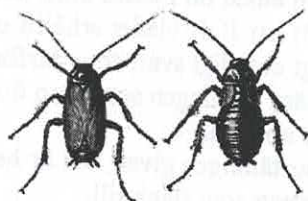
Jo, han väljer att helt enkelt bara kaka upp kackerlackorna. Och detta mycket omsorgsfullt, en efter en.

Några av Er såg väl förresten "Mickes" geniala reklamkupp i det avsnitt av TV3:s underhållningsprogram "Fear factor" som sändes under bästa sändningstid på påskaftonen.

Här visade han på ett elegant, smakfullt och effektivt men lite långsamt sätt, hur man blir av med ohyra på den s.k. naturliga vägen.

PS. Mickes nya firma förväntas överta den gamla välkända läskedrycksreklamen (Zingo) **"Försvinnande gott"**, som man också kommer att använda som firmans slogan.

vissa JOK-are gör vad som helst för att komma med i ryktasspalten. Ta t.ex. **"Micke" Bergman** som först kakar upp ett gäng levande kackerlackor innan han frivilligt låter sig dränkas. Och detta som lördagsunderhållning i TV.

Kackerlackor, dock endast en fjärdedel av det antal som "Micke" kåkade upp.

Tommy Carlsson satt nytt rekord i antal kaffe-pausar under en skådardag. Det finns dock ett mysterium beträffande det nya rekordet beroende på att Tommys termos inte är större än någon annans. Dvs ingen jättetermos typ pumpmodell. JOK-bladet har anlitat den undersökande journalistgruppen "Kalla Fika" för att gå ända ner till termosbotten för att lösa denna gåta. Den teori som man just nu arbetar med är att Tommy kör med två stycken identiskt lika termosar, vilket innebär att han därmed i smyg lyckats fördubbla sitt koffeinintag.

några JOK-are, bl.a. **några mycket nära vänner till redaktör'n**, offrat en ledig dag för att arbeta med ett forskningsprojekt som går ut på att studera hur gäss påverkas av extremt lång flyttning.

I slutet av mars fick dessa forskare äntligen en superchans att studera en verklig långflyttare, då en **nilgås** hade lyckats flytta hela vägen från Nordafrika till Väneren.

Inom kort bör vi kunna förvänta oss en gedigen forskningsrapport om långflyttande gäss.

"Lill-Micke" Björklund startade årets fågel-skådande redan sista mars. En lovande inledning med mängder av årskryss avbröts dock av att en dam i "Lill-Mickes" ålder utan större besvär lockade med honom för att leta efter huggormar.

JOK-bladets redaktör tycker sig i denna lilla söta händelse finna vissa likheter med Adam och Eva och ormen i Paradiset.

"Lill-Micke" gestaltar i så fall Adam, den unga damen är naturligtvis Eva, huggormen har inga som helst problem med att likna ormen och **Paradiset är givetvis Säby strandäng.**

Anders Nyberg betalat in sin tandläkarräkning på JOK:s postgirokonto.

JOK tackar naturligtvis för detta lysande initiativ och hoppas att flera medlemmar följer detta bedövande goda exempel.

Tyvärr får väl JOK:s kassör räkna med att Anders lyckats förväxla JOK:s postgirokonto med tandläkarens dito, men hur man kan blanda ihop något så älskvärt som JOK:s medlemsavgift med något så antisympatiskt som en tandläkarräkning, är åtminstone för redaktör'n en fullständig gåta.

Kanske var det så att Anders trista tankar på dyr amalgam förvandlades till ljuvliga drömmar om en över Järvafältet seglande gammal gam.

NÅGRA FÅGLAR SOM SKÅDATS PÅ NORRA JÄRVA 1/12 2001 - 15/4 2002

Följande förteckning omfattar endast de mest intressanta observationer som jag fått kännedom om. Signatur (XX) utgör namnförkortningar som kan jämföras med årsrapport.

Liksom tidigare ses enstaka övervintrande **gråhäger** i området. Detta bl.a. vid Ravalen, Säbysjön, Översjön och Igelbäcken.

Sångsvanar rastade i Säbysjön med 18 ex. den 8/12 (MW,OB,LAF,KL,NU) och 8 ex. den 15/12 (MG).

Sträckande **sångsvanar** observerades den 10/12 med 14 st över 30-meterskärret (HS,OB), 11/12 med 23 st över flygfältet (KL) och den 16/12 med 10 ex. över 30-meterskärret (JW,OB,MG).

En grupp med ca 60 st **gräsänder** fanns kvar i södra Säbysjön t.o.m. den 14/12 (OB mfl). Den 11/12 rastade en **stjärtand** (hane) i norra delen av Ravalen (RD).

13 st **storskrakar** sträckte över Översjön den 11/12 (SN).

Periodens enda observerade **havsörn** sträckte över 30-meterskärret den 17/12 (HS).

Minst tre stycken **ormvråkar** fanns kvar i området fram till julhelgens snö och kyla.

En **ormvråk** sågs vid Hästa klack den 28/12. Under perioden var en **tornfalk** tämligen stationär vid Barkarby flygfält/E18.

Den 25/12 gjordes en mycket udda vinterobservation då en **dvärgbeckasin** upptäcktes söder om Barkarby flygfält (DE).

En **ringduva** rastade på Barkarby flygfält den 9/12 (DE).

Den 15/12 observerades en **sparvuggla** norr om Älgkärrstippen (IN,SK).

Områdets första vinterobservation av **sädesärla** gjordes den 17/12 söder om Ravalen (SN).

Strömstarar observerades under perioden, fram till julhelgens starka kyla med isbildning i aktuella bäckar, i Igelbäcken (30-meterskärret) och i bäcken som passerar under vägen mellan Bögs och Väsby gård.

I Igelbäcken fanns 4 st **strömstarar** den 22/12 (JW).

Den 15/12 upptäcktes en **rödhake** söder om Säbysjön (AL,IL) och den 24/12 sågs ytterligare en **rödhake** nordost om Ravalen (MW).

Den 16/12 observerades 2 st **skäggesar** i vassområdet vid södra Ravalen (BH) samt 2 st i södra delen av Säbysjön (OB).

En **varfågel** sågs den 8-9/12 söder om Barkarby flygfält, nära Hästa klack (TE,JW).

Övervintrande **bofinkar** observerades vid Säby gård och **stenknäckar** vid bl.a. Barkarby kyrkby, Bögs gård och söder om Säbysjön. Den 22-24/12 fanns en hane **bergfink** i Barkarby kyrkby (TE).

En **snösiska** uppehöll sig den 26-27/12 i Barkarby kyrkby (TE).

Januari

Gråhäger observerades med 1 ex. vid bl.a. Ravalen och 30-meterskärret, SO Säbysjön. En ung vilsekommen **sångsvan** sågs från flera platser den 1/1, då den flög över norra Järva (LAF,KB,TC,OB).

Under januari sträckte 2 st **havsörnar** över norra Järvafältet. Den första över Säbysjön den 4/1 (LAF,OB) och den andra över Älgkärrstippen den 27/1 (MW,RJ).

Ormvråkar, minst 3 ex. övervintrade i området, bl.a. vid flygfältet den 6/1 (TC,OB,LAF). En **fjällvråk** sträckte norrut över 30-meterskärret den 11/1 (HS,RJ,JM,OB).

Tornfalkar övervintrade med 1 ex. vid Häggviksavfarten och 1 ex. vid Barkarby flygfält.

En **ringduva** sågs vid flera tillfällen under januari vid Väsby gård (KB,RJ,MW mfl).

En **sparvuggla** sågs vid Tånglöt den 6/1 (CC).

Strömstare sågs vid Ravalens utlopp den 2-3/1 (KB,BN). En **strömstare** fanns vid 30-meterskärret den 3+5/1 (MG+OB,KL).

Vid Vällstabäcken fanns 2 st **strömstarar** den 4/1 (NU) och 12/1 (TE). På samma lokal sågs 1 ex. den 5+6/1 (BS+MW).

Gärdsmygar: 1 ex. S Ravalen den 1/1 (MW) och 1 ex. vid Jägarkullen den 6/1 (CC,MW).

En övervintrande **rödhake** sågs vid flera tillfällen norr om Ravalen.

Den 16/1 observerades en **skägges** i vassområdet söder om Säby strandäng (KL).

En **varfågel** upptäcktes vid Mulltorp den 7/1 (MW) och ytterligare 1 ex. sågs vid Barkarby flygfält den 30/1 (OB).

Januari, fortsättning

Den 5/1 och 19/1 sågs en **nötkråka** vid Älgkärrstippen (CC,JW,NU,TC,AW).

En **bergfink** uppehöll sig vid årets början vid matningen Väsby gård (JOK). Den 6/1 sågs en **bergfink** norr om Ravalen (JW) och den 24/1 1 ex. i Barkarby kyrkby (TE).

Norr om Ravalen observerades övervintrande **bofinkar**, som mest 4 st den 12/1 (JW,KB,LAF,OB). Den 3/1 fanns en **bofink** vid Säby gård (OB,KB) och den 6/1 sågs 2 st **bofinkar** vid Ravalens västra sida (MW). Dessutom sågs en **bofink** vid matningen Väsby gård den 8/1 (RJ).

Den 10/1 upptäcktes 2 st **snösiskor** vid Väsby gård (AH).

Ett större antal övervintrande **steglitsar** och **stenknäckar** fanns norr om Ravalen. Den 20/1 sågs t.ex. ca 40 st **steglitsar** och 12 st **stenknäckar** i detta område (SS).

Februari

I samband med den onormalt varma perioden i början av februari observerades vårfåglar vid en tidpunkt som är extremt ovanlig för vår del av landet, kanske t.o.m. tidigare än vad som någonsin noterats.

Redan den 3-4/2 observerades nordsträckande **sånglärkor**, **skogsduvor** och **ringduvor** över flera platser på norra Järvafältet.

(Tidigare första datum, som JOK någonsin noterats för sånglärka, är den 12/2).

Enstaka övervintrande **gråhäger** sågs ibland vid Ravalen och SO om Säbysjön.

Ett mindre antal **sångsvanar** sträckte norrut. Vårens första **grågås** sträckte över 30-meterskärret den 11/2 (KL,KB,RJ,OB) och den 19/2 besökte det första **kanadagåsparet** Säby strandäng.

Under februari gjordes följande observationer av **havsörnar**:

3/2 2 ex. sträckte över Barkarby flygfält och Ravalen (LAF,MW,RJ,OB),

15/2 1 ex. sträckte över Djupan och 30-meterskärret (JF).

16/2 ex. sträckte över Älgkärrstippen (LAF,TC,NU,MF,OB).

19/2 ex. sträckte över Älgkärrstippen (TC).

Den 3/2 upptäcktes en **sparvuggla** söder om Ravalen (MW,RJ).

En **varfågel** tycks ha övervintrat i området Granholmstippen, Hästa gård och Barkarby flygfält. Några få observationer av förmodligen denna individ gjordes även vid södra delen av 30-meterskärret.

En **nötkråka** sågs flyga över Nysved den 24/2 (JW,RJ,IN,SK,OB).

Strömstarar uppehöll sig under månaden vid Igelbäcken (30-meterskärret) och som mest observerades 3 st **strömstarar** vid bäcken.

Övervintrande **gårdsmygar** observerades vid bl.a. följande platser:

Söder, väster och norr om Ravalen, söder om Håga ruta, 30-meterskärret, Jägarkullen, nordost om Säby strandäng, vid Säby gårds damm och vid Vällstabäcken.

Den 10/2 observerades **skäggmesar** i vassarna vid norra delen av Ravalen (UH).

Steglitsar och **stenknäckar** fanns liksom tidigare i vinter norr om Ravalen.

Mars

Sångsvanar rastade i norra delen av 30-meterskärret och på isen i södra Säbysjön i ett antal som förmodligen aldrig någonsin tidigare.

Bl.a. sågs 21 ex. den 13/3, 12 ex. den 19/3 och 13-14 ex. den 20-30/3.

På en översvämmad Säby strandäng fanns 2 st **snatterandshanar** den 22-23/3 (JOK).

Den 20/3 upptäcktes 1 **par salskrakar** rastande i norra delen av 30-meterskärret (LT,UB,LB,OB). Även den 22/3 sågs 1 **par salskrakar** i Säbysjön södra del och på Säby strandäng (OB).

Den 31/3 rastade en **hane salskrake** i södra delen av Säbysjön (ÖH,JW,KB,OB) och dessutom 1 ex. hane i Översjön (BP).

Havsörnsobservationer under mars:

2/3 - 1 ex. sträckte norrut över Hansta (JW,MG,TC,IM,NU,OB).

10/3 - 2 ex. sträckte Älgkärrstippen (MW,RJ).

14/3 - 1 ex. sträckte över 30-meterskärret (HS,AH,MG,OB).

15/3 - 1 ex. sträckte Älgkärrstippen (MW,RJ).

20/3 - 1 ex. sträckte över Säbysjön (RJ,FH,OB).

24/3 - 5 ex. sträckte över Säby strandäng (JOK).

25/3 - 1 ex. sträckte Säby strandäng (OB,TC).

26/3 - 1 ex. sträckte Säby strandäng (OB,TC).

28/3 - 2 ex. sträckte över Säby strandäng (CC).

29/3 - 1 ex. sträckte över Säby strandäng (JOK).

30/3 - 1 ex. sträckte över södra Säbysjön (JOK).

Den 30/3 observerades 2 st **kungsörnar** tillsammans kretsade över Älgkärrstippen (JOK).

Tranor sträckte med bl.a. 6 ex. över Älgkärrstippen den 12/3 (OB,KL), 11 ex. över 30-meterskärret den 14/3 (HS,OB,RK,KB) och 125 ex. över 30-meterskärret den 29/3 (DA,TC).

Den 2/3, 10/3 och 11/3 sågs en **sparvuggla** sydväst om Ravalen (MW,RJ,KY) och den 3/3 hördes en **sparvuggla** söder om Säbysjön (OB,TC, KY,KB).

En **sparvuggla** sågs även vid Granskog den 12/3 (NU).

En **hornuggla** upptäcktes nära Molnsätra den 15/3 (NU).

Vårens första **sädesärlor** observerades den 29/3 (JW,TE).

Trädlärkor sträckte med 1 ex. över 30-meterskärret den 10/3 (JW mfl), 1 ex. över 30-meters den 11/3 (KL), 2 ex. över Älgkärrstippen den 12/3 (JOK), 1 ex. över 30-meters den 20/3 (IE), 1 ex. över Mulltorp 20/3 (MW) och 1 ex. över Säby strandäng den 23/3 (JW).

Den 28/3 rastade en **trädlärka** på Älgkärrstippen (JK).

En **varfågel** upptäcktes nära Djupan den 17/3 (SK,IN).

Den 7/3 rastade 2 st **snösparvar** i 30-meterskärret (OB,JM,RJ,KB) och den 23/3 sträckte en grupp med ca 20 **snösparvar** över Säby strandäng (JW,NU,OB).

Dessutom sågs sträckande **snösparvar** med 1 ex. över 30-meterskärret den 9/3 (TE), 16/3 (JW) och 31/3 (OB,IE) samt 1 ex. över Säby strandäng den 24/3 (JOK).

April (1-15)

1 par **årtor** rastade i 30-meterskärret och på Säby strandäng den 13-14/4 (JOK).

Den 6/4 sträckte en **stenfalk** över 30-meterskärret (GB).

En **vattenrall** hördes söder om Säbysjöns fågeltorn den 1-10/4 (LAF,JW,KB,RJ,OB,TE).

På Säby strandäng rastade en **dvärgbeckasin** den 7-15/4 och den 14/4 sågs 2 st födosökande **dvärgbeckasiner** på strandängen (JOK).

Den 2/4 rastade en **rödbena** på Säby strandäng (OB,AH,DA) och på samma lokal rastade 2 st **storspovar** den 10/4 (TC,IN).

En **sparvuggla** upptäcktes den 4/4 i södra delen av Hansta (AH).

Den 3/4 sträckte en **trädlärka** vid Mulltorp (MW).

Vid Katrinedal rastade en **snösiska** den 10/4 (MW).

Den 1/4 sträckte 2 st **snösparvar** söder om Säbysjön (OB).

TIDIGA SÅNGLÄRKOR

Under en period i början av februari upplevdes en för årstiden onormal värme, vilket bör vara orsaken till att relativt många nordsträckande sånglärkor observerades över bl.a. Norra Järva.

Den 3-4/2 sträckte totalt ett tiotal sånglärkor, vilket måste vara ett av de tidigaste ankomstdatum, som noterats för arten i vårt område.

Sannolikt har någon enstaka sånglärka observerats tidigare än den 3/2, men detta har då förmodligen gällt fåglar som övervintrat i vår del av landet.

Den stora flyttvägen med sånglärkor påbörjades den 8/3.

I början av februari observerades även nordsträckande ring- och skogsduvor.

Visste du att.....

det i Uppland observerats **totalt fyra st havssulor och tre av dessa i inlandet**. Det senaste fyndet av havssula gjordes vid Bälinge, ca 1 mil norr om Uppsala (2000.10.21). Given fråga: När observeras den första havssulan kretsande över Älgkärrstippen (Källa: SOF:s Fågelåret 2000).

en **flygsugen gråhäger** flyttat från Bohuslän till Cap Verdeöarna, en sträcka på 567 mil. (Källa: Sveriges Natur 1/02 och Sveriges ringmärkningsatlas).

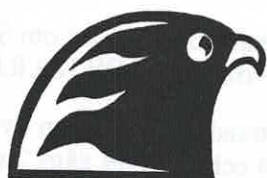
vid en inventering av **bottenfaunan i Igelbäcken**, våren 1998, påträffades **över 100 arter** av vattenlevande smådjur. (Källa: Biologen 4/2001 – Stefan Lundberg).

FÅGELSKÅDNINGENS DAG den 12/5

JOK kommer som vanligt att medverka vid FÅGELSKÅDNINGENS DAG, som i år arrangeras den 12/5.

Dagen inleds med en fågelvandring med start från parkeringen vid Bögs gård kl. 8.00.

Ledare: Bengt Sundberg.

Vid Väsby sjöäng kommer JOK-are att finnas på plats mellan kl. 10.00 – 13.00 för att hjälpa till med att presentera de fåglar som finns vid sjöängen, samt informera om det fantastiska fågelliv som i dag kan upplevas på de norra delarna av Järvafältet.

PS. Du som har möjlighet och lust att hjälpa till med att skåda och snacka fågel, med en förhoppningsvis mycket stor allmänhet vid Väsby sjöäng, är naturligtvis mycket välkommen.

DU HAR VÄL INTE MISSAT ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN?

Några av Er har drabbats av en påminnelse om att medlemsavgiften för år 2002 ej är betald.

JOK:s Postgironummer är 580 132-9 och medlemsavgiften är fortfarande bara 50 kr. (OBS! Om Du har betalat in avgiften under de senaste veckorna skall Du naturligtvis bara glömma denna påminnelse).

JOK-TRÖJOR

Försäljningen av JOK-tröjor har pågått under hela våren och åtgången har varit stor. För närvarande innehåller lagret tröjor av större storlekar (L och XL)

Aktuella tröjor är:

Collegetröja – färg: grön: Pris 220 kr

T-shirt – färg: gråmelerad: Pris 80 kr

Om Du önskar köpa en JOK-tröja skall Du kontakta Johan Wallin

tel: 08-793 94 54; E-mail: johan.wallin@optillion.com

JOK:s klisterdekal

JOK:s svarthakedopping, i form av klisterdekal, finns att köpa hos:

Olle Bernard

Mats Weiland

Pris: 10 kr/st

* JOK-bladet 1/2002 *
* *
* Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av Lars Frankenberg, Gunilla Hjort, *
* Stig Holmstedt plus ett antal mycket ivriga ryktasspridare. *
* *
* Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt. *
* *
